

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025

Summary in Slovak

Celý dokument si môžete prečítať na: 10.1787/agr_outlook-2016-en

Výhľad OECD-FAO v oblasti poľnohospodárstva na roky 2016 – 2025

Zhrnutie v slovenčine

Výhľad v oblasti poľnohospodárstva na roky 2016 – 2025 je výsledkom spoločného úsilia organizácie OECD a Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO). Spájajú sa v ňom odborné znalosti o komoditách, politikách a krajinách oboch organizácií a vstupné informácie spolupracujúcich členských krajín s cieľom posúdiť strednodobé perspektívy národných, regionálnych a globálnych trhov s poľnohospodárskymi komoditami. Výhľad poskytuje odhad ponuky, dopytu, obchodu a cien hlavných poľnohospodárskych komodít v 41 krajinách a 12 geografických regiónoch. Osobitná tematická kapitola tohtoročného vydania je zameraná na perspektívy a problémy poľnohospodárstva v subsaharskej Afrike.

Ceny všetkých hlavných plodín a produktov z hospodárskych zvierat a rýb v roku 2015 klesli, čo naznačuje, že obdobie vysokých cien vo všetkých pododvetviach sa s veľkou pravdepodobnosťou skončilo. Ceny mäsa spadli z rekordnej výšky v roku 2014, ceny mliečnych výrobkov od roku 2013 a 2014 naďalej klesali a ešte viac klesli ceny plodín zo svojho vrcholu v roku 2012. Hlavnými faktormi, ktoré stoja za nižšími cenami, bol niekoľkoročný silný rast ponuky, oslabenie rastu dopytu z dôvodu celkového hospodárskeho spomalenia, nižšie ceny ropy a ďalšie zvýšenie už aj tak veľkých zásob.

Očakáva sa, že v desaťročnom období, na ktoré sa vzťahuje tento výhľad, sa bude postupne spomaľovať rast dopytu po potravinách. Rast svetovej populácie, hlavného činiteľa nárastu dopytu, ochabuje a súčasne sa predpokladá slabší rast príjmov v rozvíjajúcich sa ekonomikách. Zároveň sa ukazuje, že klesá tendencia spotrebiteľov, najmä v ľudnatých rozvíjajúcich sa ekonomikách, míňať svoje príjmy na konzumáciu väčšieho množstva základných potravín. Rast dopytu po mäse, rybách a mliečnych výrobkoch bude pomerne výrazný, čo vyvolá dodatočný dopyt po krmivách, najmä z iných druhov obilia a múčky s obsahom proteínov. Z dôvodu nižších cien energií a konzervatívnejších politík v oblasti biopalív v niekoľkých krajinách sa predpokladá, že dopyt po poľnohospodárskych komoditách na výrobu biopalív bude stagnovať.

Zvýšenie spotreby v rozvojových krajinách sa podľa prognóz v nasledujúcich desiatich rokoch zníži celkový podiel ľudí s nedostatočnou výživou z 11 % na 8 %, pričom celkový počet ľudí trpiacich podvýživou poklesne zo 788 miliónov na menej než 650 miliónov. Úroveň podvýživy v krajinách subsaharskej Afriky je však stále vysoká a o desať rokov bude v tomto regióne viac ako jedna tretina celkového počtu ľudí trpiacich podvýživou na celom svete na rozdiel od vyše štvrtiny v súčasnosti. Veľa krajín bude stáť pred komplikovanou záťažou, akou je nedostatočná výživa (príliš málo kalórií), obezita a nedostatočný príjem mikroživín (čo je bežný problém pri nevyváženej strave). V rozvinutých aj rozvojových krajinách sa podľa prognóz spotreba cukru, olejov a tukov zvýši rýchlejšie než spotreba základných potravín a proteínov, najmä v dôsledku konzumácie väčšieho množstva spracovaných potravinárskych výrobkov.

Predpokladá sa, že vyšší dopyt po potravinách sa bude uspokojovať prostredníctvom zvýšenia produktivity s jednoduchými zmenami v oblasti osiatej plochy a stád hospodárskych zvierat. Zvýšenie úrodnosti bude podľa prognóz predstavovať 80 % zo zvýšenej produkcie plodín. Existuje určitý priestor pre udržateľné zvýšenie poľnohospodárskej plochy, najmä v oblastiach Južnej Ameriky a subsaharskej Afriky.

Väčšina novej osiatej plochy v Afrike je určená pre obilniny, kým rozširovanie v Južnej Amerike sa sústreďuje na sóju. Očakáva sa, že nárast úrodnosti bude pomalší v hlavných producentných krajinách, keďže bude čoraz ťažšie posúvať hranice technického vývoja. V mnohých rozvojových krajinách však existujú veľké medzery v oblasti úrodnosti, predovšetkým v subsaharskej Afrike, a prekonanie týchto medzier by mohlo výrazne prispieť k svetovej ponuke.

Pri predpovediach spomalenia celkového rastu trhu sa očakáva, že obchod s poľnohospodárskymi výrobkami sa bude rozširovať približne polovičnou rýchlosťou v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím. V prípade väčšiny komodít sa však na svetových trhoch ďalej obchoduje s nemenným podielom produkcie. Skutočnosť, že pomerne málo krajín má bohaté prírodné zdroje, znamená, že obchod sa stane dôležitejším pre svetovú potravinovú bezpečnosť. Obchodovanie so základnými potravinovými výrobkami však obmedzuje úsilie o vykonávanie politik potravinovej sebestačnosti v niekoľkých krajinách a štruktúrny posun k väčšiemu objemu obchodovania s výrobkami s pridanou hodnotou.

V prípade väčšiny poľnohospodárskych komodít je svetový export sústredený len okolo malého počtu kľúčových dodávateľských krajín. Pri všetkých produktoch zahrnutých do tohto výhľadu päť hlavných vývozcov predstavuje aspoň 70 % všetkého vývozu a ponuke niektorých komodít dominujú len dve alebo tri krajiny. V prípade dovozu je menšia koncentrácia, hoci Čínska ľudová republika (ďalej len „Čína“) je pre určité komodity kľúčovým trhom – najmä pre sóju, ale aj pre mliečne výrobky a iné druhy obilia, než je kukurica. Podľa prognóz sa zvýši závislosť od dovozu potravín v prípade regiónov s malými zdrojmi, najmä severnej Afriky.

Keďže rast ponuky a dopytu bude všeobecne na rovnakej úrovni, skutočné poľnohospodárske ceny by sa nemali prudko zdvíhať ani klesať. Stále však bude dochádzať k určitým zmenám v pomerných cenách, v ktorých sa odzrkadlia zmeny v zložení dopytu, ako aj rozdiely v podmienkach ponuky, ako napríklad pomerná ľahkosť týkajúca sa zvýšenia produkcie v Južnej Amerike s ohľadom na Áziu. Celkovo sa podľa prognóz zvýšia ceny hospodárskych zvierat v porovnaní s cenami plodín a predpokladá sa, že ceny iných obilnín a olejnatých semien sa zvýšia v porovnaní s cenami základných potravín. Tieto štrukturálne tendencie sa pravdepodobne viac prejavia v súčasnom kontexte nižších cien vo všetkých skupinách komodít.

Tento výhľad je vystavený širokému spektru neistôt vrátane zmien v cenách ropy, úrodnosti a hospodárskom raste. Ak budú pokračovať historické zmeny týchto faktorov, potom je veľmi pravdepodobné, že v nasledujúcich desiatich rokoch nastane aspoň jeden závažný výkyv v cenách. Takéto rozsiahle medziročné pohyby cien môžu zakryť dlhodobé tendencie. Zmena klímy môže posilniť túto neistotu, najmä pokiaľ sa zvýši výskyt extrémnych prejavov počasia.

Okrem toho existuje niekoľko neistôt v oblasti politiky. Jedna z nich súvisí s nedávno oznámenými zmenami v čínskej obilnej politike vrátane stanovenia domácich cien a hospodárenia so zásobami. V súčasnom výhľade sa predpokladá, že tieto zmeny Číne umožnia splniť svoj vnútroštátny cieľ zachovať vysokú mieru sebestačnosti v oblasti kukurice bez toho, aby sa tým vážne narušili medzinárodné trhy. Hlavnou neistotou, ktorá je základom prognóz, je však načasovanie a rozsah uvoľňovania zásob. Ďalšie riziko súvisí s ruským zákazom dovozu, ktorého platnosť by mala uplynúť na konci roku 2017.

Subsaharská Afrika

Región subsaharskej Afriky predstavuje vyše 950 miliónov ľudí, čo je približne 13 % svetovej populácie. Poľnohospodárstvo aj napriek prebiehajúcej transformácii ekonomík v regióne naďalej ostáva kľúčovým sektorom zabezpečujúcim živobytie pre milióny ľudí. V regionálnych rozdieloch týkajúcich sa štruktúry a štádia rozvoja poľnohospodárstva sa odrážajú obrovské agroekologické, hospodárske, politické a kultúrne rozdiely medzi krajinami celého kontinentu. Podvýživa je dlhodobým problémom a pokrok smerom k potravinovej bezpečnosti je v celom regióne nerovnomerný.

Rozvoj poľnohospodárskeho odvetvia v regióne ovplyvňujú rýchly rast populácie, urbanizácia a diverzifikácia vidieka, súvisiaca štruktúrna transformácia zamestnanosti zo zamestnania v poľnohospodárstve na zamestnanie mimo neho, nárast strednej triedy, zvýšenie záujmu (domáceho aj svetového) o poľnohospodársku pôdu v Afrike. Celková poľnohospodárska výroba by podľa prognóz mala rásť o 2,6 % ročne. Na rozdiel od zvýšenia produkcie v minulosti, ktoré bolo vo všeobecnosti zapríčinené rozširovaním obrábanej plochy, bude väčšia časť budúceho rastu produkcie pochádzať z vyššej produktivity. Bude potrebný inkluzívny rozvoj, prostredníctvom ktorého sa zvýši produktivita drobných poľnohospodárov s malými zdrojmi, pričom sa vytvoria väčšie príležitosti pre rozvoj vidieka.

Za predpokladu, že v regióne bude pokračovať rýchly rast populácie doplnený rastúcimi príjmami a pokračovaním súčasných politík a trhových štruktúr, by produkcia potravinových plodín v mnohých krajinách podľa prognóz mala rásť pomalšie ako dopyt. Očakáva sa, že čistý dovoz potravinových komodít v subsaharskej Afrike bude v ďalšom desaťročí rásť, hoci investície do zlepšenia produktivity tento trend zmiernia.

Veľa krajín sú konkurencieschopnými producentmi a pravidelnými vývozcami ovocia a plodín na výrobu nápojov, čím zvyšujú devízové rezervy. Tieto produkty poľnohospodárom môžu ponúkať alternatívne príležitosti voči tradičným potravinovým plodinám. Mohli by byť aj potenciálne dôležitým zdrojom zamestnania pre mladej populácie na kontinente. Pri nízkom počte vývozcov potravín a vysokom množstve čistých vývozcov bude pre potravinovú bezpečnosť zásadný otvorený regionálny obchod.

Hoci je výhľad pre poľnohospodárstvo v subsaharskej Afrike vo všeobecnosti pozitívny, výrazne by ho mohli zlepšiť stabilnejšie politiky v celom regióne, strategické verejné a súkromné investície, a to najmä do infraštruktúry, a primerane upravený výskum a rozšírenie. Tieto investície by mohli zlepšiť prístup na trhy, zmenšiť straty po zbere úrody a rozšíriť prístup k potrebným vstupom.

© OECD

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights

Kompletnú anglickú verziu si môžete prečítať v online knižnici OECD iLibrary!!

© OECD/FAO (2016), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/agr_outlook-2016-en